

حکمت‌های نهج البلاغه

حکمت‌های نهج البلاغه
جلد دو

رضا حبیبی زنگی

- سرشناسه : جلیلی نرگسی، رضا، 1360

عنوان قراردادی : نهج البلاغه، فارسی- عربی، شرح
Nahjol-Balaghah. Persian- Arabic. Commantaries

عنوان و نام پدیدآور : در نجف نهج البلاغه: حکمت‌های نهج البلاغه/ رضا جلیلی نرگسی؛ ویراستار علیرضا اشتري

- مشخصات نشر : قم: نشر نورالزهرا، 1399

س.م 20/5×14 مشخصات ظاهری : ج :

شابک : ج. 1: 978-600-7842-19-5؛ ج. 2: 978-600-7842-22-5

وضعیت فهرست نویسی : فایا

یادداشت : کتاب حاضر شرحی بر بخش‌هایی از کتاب "نهج البلاغه" اثر امام علی علیه‌السلام است

(یادداشت : ج. 2 (چاپ اول: 1401) (فیبا)

یادداشت : کتابنامه

عنوان دیگر : حکمت‌های نهج البلاغه

موضوع : علی بن ابی‌طالب (ع) ، امام اول، 23 قبل از هجرت - 40 ق. نهج البلاغه -- نقد و تفسیر

موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Criticism and interpretation : موضوع

موضوع : علی بن ابی‌طالب (ع) ، امام اول، 23 قبل از هجرت - 40 ق. -- تعالیم

Teachings -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 : موضوع

موضوع : علی بن ابی‌طالب (ع) ، امام اول، 23 قبل از هجرت - 40 ق. -- احادیث

*Hadiths -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 : موضوع

موضوع : علی بن ابی‌طالب (ع) ، امام اول، 23 قبل از هجرت - 40 ق. نهج البلاغه -- اخلاق

Ethics -- Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah : موضوع

شناسه افزوده : علی بن ابی‌طالب (ع) ، امام اول، 23 قبل از هجرت - 40 ق. نهج البلاغه، برگزیده. شرح

Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghahba : شناسه افزوده

رده بندی کنگره : 3240/83PB

رده بندی دیویی : 5169/792

شماره کتابشناسی ملی : 7368078



دُرّ نجف (جلد دو)

حکمت‌های نهج البلاغه



مؤلف: رضا جلیلی نرگسی

ناشر: نورالزهرا علیهم‌السلام

ویراستار: علیرضا اشتري

طراح جلد: حسین ونکی فراهانی

چاپ: گل‌وردی | نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۵-۲۲-۷۸۴۲-۶۰۰-۹۷۸



فهرست

۱۵	حکمت ۴۰
۱۵	ترجمه حکمت
۱۵	انسان عاقل کیست ؟
۱۵	معنای عقل در بیان روایت
۱۶	عقل به معنای حقیقت و فهم و درایت آدم هاست
۱۷	قلب یعنی چه ؟
۱۷	تفسیر درست از طلب آب کردن سید الشهدا علیه السلام
۱۹	بهترین روش برخورد با انسان احمق سکوت است
۱۹	یکی از عوامل تقویت عقل
۱۹	سطحی نگاه نکردن به زندگی است
۲۰	نقل حکایت از شیخ شوشتری
۲۲	حکمت ۴۱
۲۲	ترجمه حکمت
۲۲	حکمت ۴۲
۲۳	ترجمه
۲۳	شان بیان حکمت
۲۴	عوامل بهشتی شدن انسان از زبان امیرالمومنین علیه السلام
۲۵	فرق بین ثواب و استحقاق و عوض
۲۹	شرح حکمت ۴۳
۲۹	ترجمه و بیان شان حکمت
۲۲	مقام رضا بعد از سختی ها و محنت ها معنا پیدا می کند
۳۳	حکایت امام حسن علیه السلام و مرد شامی
۳۵	شرح حکمت ۴۴
۳۷	شرح حکمت ۴۵
۳۷	ترجمه
۳۷	شان بیان حکمت
۳۸	خصوصیت ویژه مؤمن سخت کوشی است



حکمت ۴۶

ترجمه

حکایت عابد بنی اسرائیل
خطبه قاصعه درس جلوگیری از غُجب می‌دهد
علت اینکه گناه بهتر از عمل عجب آور است

حکمت ۴۷

ترجمه

شاخص انسانیت در کلام حضرت امیرؑ
معنای همت
قیمت هر انسان در نهج البلاغه
ملاک صداقت انسان ها مروت است
مروت به چه معناست
مروت در کلام امام علیؑ
ملاک شجاعت انسان در کلام امام
رابطه مستقیم عفت و غیرت

شرح حکمت ۴۸

ترجمه

بیان یک قاعده موفقیت آمیز در زندگی
شرط سوم این معادله به راز نگهداری است
موفقیت یک ماشین سه چرخه است که سه چرخ دارد:

حکمت ۴۹

ترجمه و شرح مختصری از حکمت

حکایت جنگ صفین
شهدا نمایندگان جامعه اهل کرامت هستند

حکمت ۵۰

ترجمه

شرح حکمت ۵۱

ترجمه

شانس چیست و آیا در جامعه چنین چیزی متصور است
تطبیق حکمت
نمونه هایی از شانس های معاویه و امویان در کلام امیرالمومنینؑ



۶۹	حکمت ۵۲
۶۹	ترجمه
۶۹	گذشت زمانی معنا پیدا می کند که طرف بتواند ببخشد.
۷۰	اثرات ببخش در آیینه روایات
۷۱	اولین فایده کوتاه آمدن از دعوا پیدا کردن یار است
۷۱	نقل حکایت
۷۲	این عفو و گذشتی که می گویند در مسائل شخصی است.
۷۴	ضرورت جمع کردن روایات جهت تبیین یک دید صحیح از دین
۷۵	حکمت ۵۳
۷۵	ترجمه
۷۸	شرح حکمت ۵۴
۷۸	اهمیت عقل
۷۹	نادانی بدتر از فقر است
۷۹	مراد از عقل در روایات
۸۰	معنای ادب در نهج البلاغه
۸۲	رابطه ادب و پرورش استعداد
۸۳	حکایت امام کاظم علیه السلام
۸۴	نقش مشورت و اهمیت آن
۸۵	شرح حکمت ۵۵
۸۵	ترجمه
۸۶	حد مشترک تمام معانی صبر استقامت است
۸۸	راه های تقویت صبر چگونه است
۸۹	مشکل بی صبری از چیست
۹۱	شرح حکمت ۵۶
۹۱	ترجمه
۹۱	جمع بین این دو دستگی روایات
۹۲	تفسیر حکمت به کمک علم معانی
۹۳	با شرافت ترین آدم ها از نگاه نهج البلاغه
۹۷	شرح حکمت ۵۷
۹۷	ترجمه
۹۷	حالا این قناعت چیست؟
۹۹	معنای توکل



۱۰۲	شرح حکمت ۵۸
۱۰۲	ترجمه
۱۰۳	نقل چند حکایت از ائمه
۱۰۴	شرح حکمت ۵۹
۱۰۴	ترجمه
۱۰۴	معنای ماده
۱۰۵	مال همیشه مذموم نیست بلکه...
۱۰۵	لزوم پرهیز از مترف شدن
۱۰۷	نقل حکایت
۱۱۱	شرح حکمت ۶۰
۱۱۱	ترجمه
۱۱۱	ملاک رفیق خوب
۱۱۲	شرح حکمت ۶۱
۱۱۲	ترجمه
۱۱۳	حرف باید متقن و ضوابط باشد
۱۱۳	سکوت بهتر است یا کلام
۱۱۵	بیان یک نکته
۱۱۷	عقل چطور تقویت می شود؟
۱۱۷	شرح حکمت ۶۲
۱۱۷	ترجمه
۱۱۸	هدف این حکمت تحقیر زن نیست
۱۱۹	چرایی تشبیه به عقرب در کلام امام
۱۲۱	شرح حکمت ۶۳
۱۲۱	ترجمه
۱۲۱	معنای شفیع در لغت
۱۲۳	شرح حکمت ۶۴
۱۲۳	ترجمه
۱۲۴	مراد این حکمت غیر از بیان شارحین
۱۲۵	اهل دنیا چگونه هستند؟
۱۲۸	شرح حکمت ۶۵
۱۲۸	ترجمه
۱۲۸	بیان چند ملاک دوستی در کلام امام



۱۲۸	مهم ترین ملاک دوستی برای خدا
۱۲۹	چند علت جدایی دوستان در کلام امام
۱۳۰	شرح حکمت ۶۶
۱۳۰	ترجمه
۱۳۲	اما نا اهل کیست؟
۱۳۵	شرح حکمت ۶۷
۱۳۵	ترجمه
۱۳۵	معیار دین در اعمال کیفیت است نه کمیت
۱۳۷	کیفیت عمل آن دنیا کار راه می اندازد
۱۳۸	شرح حکمت ۶۸
۱۳۸	ترجمه
۱۳۸	ملاک زیبایی فقر و دارا بودن در چیست؟
۱۳۹	قرآن و تعبیر از اصحاب صفة به عفت
۱۴۰	فخر مؤمن از دیدگاه امام صادق علیه السلام
۱۴۱	شرح حکمت ۶۹
۱۴۱	ترجمه
۱۴۲	زندگی موفق در کلام آقا امیرالمومنین علیه السلام
۱۴۴	شرح حکمت ۷۰
۱۴۴	ترجمه
۱۴۵	حالا جاهل کیست و چیست؟
۱۴۷	عوامل زوال عقل
۱۴۷	لجبازی
۱۴۷	طمع
۱۴۸	عصبانیت
۱۴۸	نقل حکایت
۱۴۹	شرح حکمت ۷۱
۱۴۹	ترجمه
۱۴۹	بین حرف زدن و عقل رابطه مستقیم وجود دارد.
۱۵۲	شرح حکمت ۷۲
۱۵۲	ترجمه
۱۵۲	سنت الهی زوال همه چیزهاست
۱۵۴	نقل حکایت از هارون



سخن نگارنده:

سکرو سپاس خداوند را که به وجود حضرت علی ابن ابی طالب بر ملائکه مباحث کرد.
صلوات و درود خدا بر خاتم پیامبران که به ولایت علی به خدا اقرب جست.

سلام و تحیت حق بر امیر مومنان، پشواهی روسیدان، پناه بی پناهان، امید ناامیدان، دواهی دردمندان، شقای
پیاران، قوت محرومان، باران دیده گان دشمن ستم کاران، یاور مستندان، غیاث فریاد خوانان، مقصدای عارفان،
توشی ساکنان، علم عالان، چراغ گم گانان، یلین قرآن، اسوهی عابدان، بسود فرشتگان، صراط مستقان، فروغ
بی پایان، مفتوح ابواب جنان، معنی ایمان، حقیقت انسان، یگانهی دوران، منجی پیامبران، عشق عاشقان، سید
مظلومان، محبوب سید النساء عالمیان، حضرت علی بن ابی طالب که نام مبارکش رمز آفرینش و وجود نازینش علت
بقای هستی و ولایت و محبت الهی است که آسمان را زمین و کوه را توانست بخش کند و خداوند منان این گنج گران
را در دل موالیان و مجانش به ودیعت نهاد.

آسمان بار امانت توانست کشید قرصی فال به نام من دیوانه زند

این حقیر عاصی کثیر المعاصی توشای برای فدای خویش ذخیره دارم و راه نجاتی از مملکت نیمی نیم جز چنگ زدن
به دامان جل الله التین امیر المؤمنین علیه السلام که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر کسی که دوست دارد به شاخهی قرمزی



چنگ برسد که خداوند با دست راست خودش در بهشت کاشته است، باید به محبت علی ابن ابی طالب علیه السلام چنگ برسد. دست نیازم را به پشته بی نیازان خسرو نازد از کرده ام و از خرمن پر فیض فضا لی بی پیمانش خوشای بر گرفتارم.

به ناامیدی از این در مرو بزن خالی بود که قرعی دولت به نام ما افتد

قصد ما این نبوده و نیست که نام و عنوان مباحث خود را شرح پنج البلاغه بگذاریم که حد و اندازه ی ما این نیست، لکن به سکرانی نعمت مجاورت مولا که اگر لطف ایشان نبود، دقیقه ای توفیق این مجاورت را نداشتیم، بر آن شدم تا قدمی هر چند ناچیز در راستای اعتکای منج حضرتش بردارم و به امید و شوق محضی دیداری که خود ایشان وعده داده و فرموده: «وَمَنْ يَنْتَ يَنْتِي» و چه زیبا گفته شاعر:

قسم به وعده ی شمین من نیست که ایستاده بمیرم به احترام علی

خوشا دی که بمیرم به زیر گام علی به حال ایستاده بمیرم به احترام علی

به کعبه و به ضحیح و به حرمت نبش علی امام من است و منم غلام علی

برای این که توانیم بانج البلاغه آشنا شویم و انس بگیریم، حسب دستور اندی طاهرین عظیم السلام بنی برابریت تبیین و شناساندن محاسن کلام مصومین علیهم السلام و چنان که امام رضا علیه السلام فرمودند: «إِنَّ النَّاسَ لَوَ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَأَتَّبَعُونَا»، اگر مردم زیبایی های سخنان ما را می شناسند، بی شک از ما پیروی می کردند (معانی الانجاء ص ۱۸۰). بر این شدیم تا کلمات حضرت را همان گونه که مراد ایشان است، تبیین کنیم.

